

Verlag werkgroep energie
19 juni 2019

Introductie

Jan Rodenhuis van Partoer begint de bijeenkomst met een voorstelronde, omdat er deze keer een aantal mensen zijn die elkaar nog niet kennen.

Presentatie Rob Goes van E-kwadraat

Rob heeft puntsgewijs de volgende toelichtingen gegeven bij de presentatie. (zie bijlage). Er is eerst een inschatting gemaakt bij de kosten van de lijst van inventarisaties uit dorpen en expertsessies voor Ternaard en Wierum. Met die gegevens zijn doorgerekende varianten gemaakt op basis van openbare data. Er zijn geen opnames gemaakt en werkelijke meterstanden verzameld. De data komen van CBS of Plan Bureau Leefomgeving (PBL). Er is gekeken naar het energieverbruik van woningen, niet van bedrijven, maatschappelijk vastgoed of industrie. Er is gekeken naar het gemiddelde energiegebruik en vervolgens is een calculatie gedaan op basis van vermogen en afstand. Het energie gebruik zegt iets over gemiddeld vermogen.

Varianten: groengas (biomassa of waterstof), Hybride, collectief zoals warmte net (hoog/laag temp niveau), volledig elektrisch.

Voor deze regio zijn vier interessant: Groen gas, hoog en laag temperatuur netwerk en volledig elektrisch.

Uitgangspunt is dat de maatregelen leiden tot energieneutraal wonen → opwekken gelijk aan verbruik. Varianten zijn max zonnepaneel, max windenergie en mix van zon op dak (eerst), zonneweide en rest met wind (aanvullend).

Gemiddeld per woning :

-Warmtepomp zonder isolatie kan niet. Warmtepomp met isolatie gemiddeld € 25.000 per gemiddelde woning.

-Om tot label-B woning te komen is € 12.000,- investering nodig. Voor de streek Ternaard zal dit meer zijn gezien het bestaande woningbestand.

-Er is rekening gehouden met de weidsheid van het gebied in de zin van infrastructuur en uitgestrektheid. Verschil tussen opwekking en verbruik tussen stad en platteland is niet meegenomen (kou en windchill factor). Gebruikte cijfers voor Wierum/Ternaard zijn wel hoger dan gemiddeld gebruik in bijvoorbeeld de stad Leeuwarden.

-Opvallend is de oplossing Groengas, de investeringskosten daarvoor zijn laag, maar zijn gedurende de looptijd wel hoger door operationele kosten. Volgende stap is om ook operationele kosten mee te rekenen. Met warmtepomp ontstaat ander beeld door verschuiving energierekening. Partij voor investering is anders: bij Groengas investeert een marktpartij, bij een warmtepomp investeert een particulier.

-Opmerkingen van werkgroepleden: Vervangingswaarde van 10 jaar en risico analyse meenemen in berekeningen. Ook drie weken sneeuw en vorst van -10 graden geeft een ander beeld in de opbrengsten bij een warmtepomp. Hoeveel meer elektriciteit verbruik je bij het wegvallen van gas en hoeveel minder elektriciteit verbruik je door meer isolatie? Is meegenomen in de berekeningen.

-Geothermie is op kosten gezet voor volledige installatie.

Gemiddeld per dorp en streek:

-Gemiddelde kosten woningen Wierum+Ternaard en samen met andere 19 dorpen komt totaal op 100 miljoen euro.

-Aantal adressen plus kosten per oplossing voor Wierum+Ternaard is doorgetrokken naar alle dorpen.

-Investeringsonzekerheid is 30%.

- Huidige bezetting van de daken is aangenomen op 15% (dakpotentie minus wat er nu is).
- Weidsheid gebied: voor dorpen met minder dan 100 inwoners is warmtenet niet haalbaar i.v.m. kosten infra en t.o.v. energievraag. Haalbaar wellicht is nuancering tussen collectief en commercieel.
- Ruimtelijke impact: voor bijvoorbeeld zonneboilers is 2,5 ha aan oppervlakte nodig. De opslag van warmte komt daar nog bij. Zonnepanelen met daaronder opslag van warmte. Voor alle oplossingen is een berekening van oppervlakte gemaakt.
- Is kostbare landbouwgrond nodig voor zonnepanelen? Dit zijn keuzes.
- Tennet komt met brief over een leidingtracé, dat óók weer door dit gebied loopt. Gevoel bestaat dat het volgende door wordt geduwd.
- Gas wordt uit bodem gehaald en wij mogen het niet gebruiken?
- Hoe gaan alle cijfers ons helpen met de marge van 30% om tot keuzes te komen? De marge is groot. Er is een extra slag nodig om verder kosten duidelijk te krijgen en te gaan inprijzen. Betere leeftijdsopbouw en woningscan te maken. Nu geen systeemkeuze maken, maar wel duidelijker maken voor investeringsagenda. Bedrijven en maatschappelijk vastgoed moeten daar ook onderdeel van zijn. In deze fase nog geen variantkeuze mogelijk, wel richtingsgevoel. Kijken naar totale kosten over een periode i.p.v. alleen naar investeringen is belangrijk.
- Waterstof beschikbaar vanaf 2030 en dan eerst voor industrie, dan mobiliteit en dan pas voor woningen.
- In Noord-Holland staat een windmolen die waterstof produceert. Mooi voorbeeld van een simpele oplossing. Idee voor een pilot in investeringsagenda.
- Minder energiegebruik terug zien in varianten. Warmtepomp begint met isoleren, isoleren is minder verbruik.
- Hybride variant wordt nog toegevoegd aan de berekening.
- Huidige opwek zit niet in de berekening m.u.v. de bestaande zonnepanelen.
- Redelijk concreet voor investeringsagenda. Keuzes noemen in de agenda. Deel van de agenda gebruiken voor onderzoek. Stappenplan kan onderdeel van de agenda zijn. Dat geeft ruimte maar ook richting.
- Onderzoeken kunnen ook verdragend werken. Welke termijnen? Bepaalde keuzes zijn door het gebied wel te maken en deels niet. Voortrekkersrol gebied dan ook maar laten zien.
- Werkgroepleden: Warmtepomp en zonnepanelen: vervangingskosten komen om de 10 jaar weer terug. Is dat duurder dan de huidige situatie? Investeringskosten nu leiden tot kosten later? Voordeel Investeringsagenda: Huidige investeringskosten wel grotendeels terug te vragen in de investeringsagenda bij het Rijk. Vervangingswaarde komt bij burger? Beeld over periode van de investeringsagenda, looptijd van 30 jaar maakt vervangingswaarde daarin opgevangen zou kunnen/moeten worden?
- Andere leden geven aan: Zonnepanelen uit 2002 leveren nu nog steeds hetzelfde rendement op. Warmtepomp voor morgen is vervanging van cv-ketel van nu. Investeringskosten moeten niet alleen mogelijk zijn voor de happy view. Alle inwoners moeten mee kunnen profiteren. Daarvoor moeten oplossingen worden gezocht binnen de investeringsagenda en/of andere maatregelen.
- 100 miljoen alleen voor maatregelen. Dan is er nog geen geld voor onderzoeken, innovatie en procesgeld. Opnemen bovenaan de lijst voor menselijke maat. Rijnmarkt is daar voorbeeld van.

-Alle werkzaamheden laten uitvoeren door lokale bedrijven en deze meenemen naar nieuwe technieken. Per woning een scan doen. Mensen weten niet waar ze moeten beginnen. Praat niet over de mensen maar met de mensen, dit onderdeel van de investeringsagenda maken.

Pilot Garyp initiatief

Heeft van ministerie van BZK subsidie gekregen om dorp aardgasloos te maken: 5 miljoen voor onderzoek en communicatie en € 8000,- per woning voor isolatie ed. De € 8000,- is financiering onrendabele top. Lokaal initiatief voor inventarisatie. Proeftuin Aardgasvrije Wijk. Te downloaden via: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/aardgasvrije-wijken> Bezoek aan modelwoning is mogelijk. Proeftuinen over verschillende oplossingen, totaal 27 omgevingen.

Schema energietransitie Friese Overheden-Partoer

-Subthema's onderscheiden in het schema. We maken nog een toelichting op de subthema's.

-Op niveau Erf, Dorp en Streek. Wierum en Ternaard eerst aan de beurt en meer lusten als gevolg van meer lasten dan andere 18 dorpen.

-Met 20 dorpen op basis van voorbeeld Garyp is 100 miljoen. Partoer heeft in het schema een bedrag van 120 miljoen over 20 jaar verspreid. Het is een voorstel rekenmodel binnen de investeringsagenda. We kunnen aan de knoppen draaien t.o.v. beschikbaarheid bedrag vanuit mogelijke gaswinning en extra investeringen.

-Opgenomen 15% investering is nodig om het te organiseren, met de inwoners, de dorpen en de overheden.

-Eenmalig 120 miljoen of structureel 6 miljoen per jaar?

-Verdeling van kosten voor individu of solidair met minder draagkrachtigen? Mensen die meer moeten investeren om hetzelfde doel te halen krijgen meer uit de pot?

-We moeten niet alleen kijken naar meer of dezelfde hoeveelheid energie. De investering begint met besparen!

-Pleidooi: Hoe eerder de investering hoe lager de kosten. Het totale beschikbare bedrag zeker inzetten in de eerste 10 jaar. Direct de grote bedragen investeren, kortste klappen en meeste effecten. Onderzoeken/scans op huis/gebouw niveau vlot aanpakken (2020?).

-Beginnen met Wierum en Ternaard.

-Opmerking werkgroep lid: Checken van beschermde dieren in oude huizen en compensatie check. Meenemen in de inventarisatie. Is onderdeel van de woningscan.

-Hoe wordt de verdeling van het geld binnen de overheid/overheden? Hoe zorgen we ervoor dat het geld niet verdwijnt naar andere gaten in de gemeentelijke begroting?

-Antwoord overheden: Geld is gelabeld en Noardeast-Fryslân is beheerder. Transparant en helder dat het budget voor het gebied beschikbaar is en blijft binnen de vastgestelde ontwikkelthema's van de investeringsagenda. We zoeken naar een vorm van transparante monitoring en verantwoording binnen de streek. Voorbeeld de stichting In Noordwest Fryslân rondom zoutwinning?

-In de investeringsagenda moet ook ruimte zijn en blijven om te innoveren? Labelen ruimte voor nieuwe dingen.

-Conditie waaronder geïnvesteerd mag worden? Individueel wel eigen keuzes welk bedrijf mag uitvoeren. Kan hier op gestuurd worden?

Collectieve aanpak van maatregelen komen snel bij aanbestedingsnormen. Daar moet wel rekening mee gehouden worden. Bovendien aandacht voor Staatssteun of Europese aanbestedingsnormen.

Afspraak

-Derde (Finale?) Werkgroep bijeenkomst. Op dinsdag 9 juli om 20.30 u in Dorpshuis Wierum.

Op de agenda staan dan: verdere uitwerking en cijfers presentatie E-kwadraat.

Verder uitgewerkt voorstel investeringsagenda.

-In september een bijeenkomst met grotere geheel, zoals de startbijeenkomst op 11 maart jl. Dat wordt nog gepland.

Rondvraag

Vraag van de vorige keer of er nu al aardbevingsbestendig ge- of verbouwd moet worden?

Antwoord: Aardbevingsbestendig bouwen is niet verplicht.

Energiebesparing: terraskachels verbieden, warmte gordijnen, oplossing sluisdeuren.

Doorstroom geiser oplossing voor stilstandverlies. Vanuit energetisch niet handig.

NAM plaquette methodiek: Inzichtelijk maken van energieoplossing voor omgeving.